

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta " 3.— " " 4.50 "
za četrt leta " 1.50; " " 2.25 "
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvo ne ozira.

EDINOST

Oglasi in oznanila se račune po 8 nov. vsakega v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inzerate prejema upravištvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije se pristoje postojno.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edinost je m.č.

Znaki pangermanske ideje.

S—n. — Kdor je sledil zadnje dni pazno poročilom raznih Dunajskih listov o vršitvi slavnosti „IV. nemške pevske zaveze“ v naši drž. metropoli, zamogel si je v duhu predočiti nad vse zanimivo sliko sedanje dobe; le v edinej zadregi je bil, da ni vedel na mah, v kakšen okvir bi jo dejal to sliko: li v tega, ki čuje na ime „narodno-socijalne“ vrste, ali v onega, ki je podoben nemško-nacionalnim — demonstracijam.

Pa le na mah objela ga je taka zadrega, kajti, ko je položil 2—3 liste s temi poročili iz rok, mu ni bila stvar več uganjka, ni kakšna zagonetka. Par pazno prečitanih govorov s slavnostnega odra, par nagovorov pri vsprejemu došlih gostov, pa imena dotičnih govornikov, zadostiti je moralo jednemu ali družemu izmed nas, da se je o stvari podučil.

Navdušenost bila je pri teh, iz vseh nemških kotov in kotičev sešlih se pevcev in pevk velikanska, počutki izvanredni, in slavnost —, to se umeje samo po sebi, — impozantna. Vse se je čutilo „doma“, povsod pihljaj je blagodejen vetrič „nemške vzajemnosti“ in vrag sam si ga vedi kaj še vse, zbog tega se ti prizori v Dunajski prestolnici neso mogli prav nič in nikomur „čudni“ dozdevati, ker je skoro slehern nemšk gost pri tej priliki smatral se med sokrvnimi brati. Čemu čuditi se potem, če so bili tudi vsi slavnostni in neslavnostni govori polni nekaljene nemške navdušenosti, in kamo li, da bi ne bili smeli biti napolnjeni s — pangermanskim duhom itd.

Slediti jedru slehernega govora je vsaj sedaj nemogoče, pa za nas zadostuje jih tudi samo par. Dočim je n. pr. Dunajski župan dr. Prix poudarjal v svojem govoru „Wien ist eine deutsche

Stadt“, brenkal je načelnik Dunajskega pavskega slavnostnega odbora na svojo harpo „Willkommen unsere geehrten Stammgäste auf deutschem Boden“, in temu odgovarjal je načelnik nemških pevcev iz Berlin — nek Bekh. zahvaljujejo se Dunajčanom za vsprejem itd. med drugim tudi s pikantnim stvarkom „... Österreich ist ein deutsches Land!“ itd. In kot finale dodal je nek drug nemšk velikan zarotilne besede: „... keine Scholle deutschen, keine Scholle österreichischen Bodens dem Feinde!“ ... In tako so se vrstile te precartane veliko-nemške demonstracije avstrijskih in Nemcev iz „Reich-a“, in svet, ki jih je čul iz ust v pričo gostov in radovednega občinstva, navdušenih teh nemških velikánov, strmél je in mislil si je: No, na tem, mora že nekaj res biti, nego bi bili le odmevi — použitega — alkohola in — svežih „Wiener Würstel“!

Mi drugi, ki se v Avstriji, recimo: izven Dunaja, ne štejemo med nemške „Stammesbrüder“, temuč med isto kolono, ki šteje v državi dve tretjini podanikov, mi drugi torej, smo pri tej priliki dobili drugo misel in prepričanje, in sicer — trezni kakor smo in brez vsake nevorzite — povemo, da bi ne bili verjeli poprej, da je na Dunaji mogoča svoboda takim izbruhom pangermanskih čustev in svoboden prostor za take velikonemške demonstracije in gorostasne znake pangermanskih idej. V istini daleč je privela naše vladne kroge na Dunaji slepa ljubezen do nemškega „rajha“; dvomljive vrednosti, kakor je zaveza z Berlinom v zunanji politiki, postala bude polagoma tudi dvomljive vrednosti korist, ki bode Avstriji prišla kedaj v prid; ... italijanski življ se zadnji čas nekoliko kroti in duši, temu nasproti imata pa madžarski in nemški element pri nas še čisto svobodno roko,

— le večina državljánov Avstrijskih mora plaziti se, pro-seč v ustavnih zakonih zajamčene svobode in pravice, in vendar smo bili vedno — in čemo tudi v bodoče biti — na svojem mestu, ko je treba odrajtovati denarni in krvni davek. Za to pa nas peče, da se nas še vedno smatra za „inferijorno raco“, ki ni vredna uživati z drugimi vred svobodnega zraka in milosti na tem, itak minljivem svetu! — Taka usoda odmenjena je že od nekdanj slovanskega rodu golobjej krotosti, dočim rodi pangermansko in madžarsko cvetje slobodno svoj — osatovski sad! Wahrlich —: derb aber wahr! —, toda: svaka sila do vremena!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Tudi zadnje, na Češkem vršivše se deželnozbornske volitve kažejo nam, kako se upliv in ugled staročeške stranke ruši in da bode vodstvo naroda češkega — morda že v bližnji bodočnosti — prešlo v mladočeške roke. Rečenega dne vršili sti se dopolnitni volitvi za deželni zbor v okraju Taborskem in Chrudinskem. V prvem je bil izvoljen Mladočeh Brdlik in v drugem Mladočeh Blažek.

Tržaški italijanski listi so jako jeze na Dunajsko časopisje, ker je to poslednje nekoliko na prste stopilo gosodi petardovcem. Na te izbruhe iredentovske jeze odgovarjajo zopet Dunajski listi, zopetno trdeči, da izjava Tržaške municipalne delegacije nikakor ni taka, da bi mogla pomiriti užaljeno avstrijsko čutje. Tudi mi mislimo tako: tam, kjer imamo posla z zločinom veleizdaje, ni

smeti govoriti le o „nespametnosti“ in „idejalih“, kakor je storila municipalna delegacija, ampak imenovati se mora otroka po njega pravem imenu.

Glede dra. Stangerja izvolitve v isterski deželni zbor pravi „Vaterland“: „Pri obcih volitvah dobil je Stanger le 5 glasov več, nego njega italijanski protikandidat dr. Martinolich. Tedaj jim ni trebalo si ubijati glave, kako bi zavrgli to neznatno manjšino in poleg te še kak drug glas. Sedaj pa je dobil kandidat italijanske stranke samo 70 glasov, dočim jih je dobil dr. Stanger 117; večina znaša torej 47 glasov. Da pa vničijo kakih 50 glasov, morali bodo gospóda že bolj napeti svoj dvotip, ko bodo izmišljevali svoje proteste in v zmislu teh tudi odločevali.

Dne 8. t. m. slavil je biskup Strossmayer znamenito štiridesetletnico — tega dne pred štiridesetimi leti zasel je namreč škofovsko stolico. Strossmayerjevo ime sluje mej narodom hrvatskim in slovenskim, kajti dobrote, s katerimi nas obsiblje — so nebrojne. Zatorej menda zadostuje, ako vskliknemo — in v tem vskliku družijo se vse slovenstvo —: Slava našemu dobrotniku, slava kot zlato čistemu značaju!

Vnanje države.

Ruski carevič obiskal bode nekda tekom meseca oktobra sultana. Sultan je odredil, — predno je došla oficialna objava o tem pohodu, — da bode carevič stanoval v jedni cesarskih palači.

Dne 7. t. m. vršile so se volitve v Bolgarsko sobranje. Zmagala je seveda vlada; voljenih je 260 vladnih kandidatov in 35 opozicionalcov. Temu se ne smemo čuditi: kdor ima tako kosmato vest, da uprizori umor za domovino za služnih mož, ta gotovo pri izbiranju agitacijskih sredstev ni izbiren. Stambulov že ve, kako se delajo ugodne volitve.

PODLISTEK.

Zamaknjenost.

Spisal Gorevžan.

(Dalje).

Kakor pripoveduje prof. Jessen v svojej psihologiji, se zamaknjenost izražuje v sledečih prikaznih. Samozavestje se pri zamaknjenem čisto zgubi; tje pa sém in le redkokrat se zamaknjenec spominja, kakor bi se mu bilo sanjalo, tega, kar je v zamaknjenosti videl ali čul; toda ti spomini so tako slabi, da se človek o njih komaj zavede in jih torej tudi takoj izgubi; čutila so neobčutljiva vtisom, naj si bodo kakeršni koli, razvun onih, ki spaspadejo v sanjarije zamaknjence.

Bolnik se loti kake misli, jo zasleduje čisto logično s svojimi čutili in razodeva po njih zvonajnemu svetu enako tako, kakor jo sam opazuje. Duševno delovanje more postajati vedno huje, tako da se prenese ne samo na čutila, ampak tudi na posamezne ude človeškega telesa. S početka oterpelo telo, oživi; onemogle, na videz mrtve roke se vzdignejo; zamrle oči žarijo; trdno stisnjeni ustni se odprejo; jezik se začne gibati; celo telo zadobi nekako nenaravno gibčnost, pred

katero so opazovalec kar zavzame. Tem bolj pa ga presune, ko vidi, kako zamaknjenec v svojej nenavadnej nadarjenosti ravna. Čujejo se od njega na primer lepo vezani govori, pametna svarila in taka pripovedanja, da se pač ne vé, jeli zamaknjenec v istini bolan ali pametnejši od poslušalca. Vse to ravnanje pa trpi le nekoliko časa. Bolnik se povrne zopet v svoje prejšnje stanje. Roke mu obveže oči zaumro, ustni se zapro in telo otrpne, kakor v početku napada. Ko se iz njega čez malo časa probudi, je vtujen in ne ve navadno nič o tem, kar je malo pred delal in govoril.

Duševno bolešno delovanje more pa tudi dokipeti do razburjenosti in tedaj bolnik tudi zuori in postane nevaren razsajalec.

Zamaknjenost se posebno prikazuje v verski strasti. Vzlasti se podvržene tej bolezni ženske, že po odgoji in deloma tudi po svojej pobožnosti bolj nagnjene, kakor možki. Vsakdo ve, da je ženski spol bolj občutljiv, kot možki. Ljubica moli v svojim zaupanju do Boga za svojega izvoljenega; mati čuva svojega otročiča v svetej molitvi. Veča kot se nevarnost kaže, tem večje je zaupanje v Boga, da nesrečo odvrne, tem bolj vroča je molitev do njega. Kaj čuda torej, ako se

ljubeča žena v svojej nadi svetega varuha tako v svojej molitvi oklene, da se jej dozdeva, da jo posluša, čuje in se ž njo pogovarja. — Videl sem nekje v cerkvi staro mater, ki je bila v molitvi tako zamišljena, da ni o pridgarju, ki je blizu nje božjo besedo razlagal, čisto nič ne videla ne slišala. Kar naenkrat skoči po koncu, izpulji ruto iz žepa in kakor očarana zavpije: „Na! na! mati božja! na rutico! obriši si svoje solze!“

Spet drugih slučajev iz navadnega življenja imamo, v katerih se ženske vsako toliko zamaknejo in potem pripovedujejo, kako je na onem drugem svetu, kaj in kako se ranjeim tam godi in sploh govore o stvarih, navadnemu človeku skritih.

Zamaknjenost se loti kaj rada mladih devotk.

Uzrok tiči ali v tem, da se naravno telesno razvijanje pretrga ali pa v preobčutljivosti živcev. Za prvi slučaj naj hode naveden sledeči izgled:

Dvajsetletno dekle je bilo obolelo na navadnej ženskeje bolezni; v pretekanju krvi je vsled tega postal nered. Precej po prvih bolezninih prikaznih se je pa dekle kar čudovito v svojem obnašanju spremenilo. Molče je pokleknilo, roke kviško sklopljene dvignilo in proti nebu zrló. Obraz se je čarobno razvedril in za-

dobil angeljsko podobo, akoravno ni bil nič kaj lep v zdravem stanu. Kar naenkrat raztegne roki, kakor bi hotelo koga objeti in zavpije; „O sveti Alojzij, najlepši mladeneč, pridi in sprejmi me!“ Lepo, gladko in čistim, zvonečim glasom prepoje psalme, in se po tem otrpnelo zvrne na posteljo. — Vsakdanje življenje uči, da človek, ki je na živcih rahlo občutljiv, prevzema na se prav lahko vtise zvonanjih dogodjajev. Čim siloviteji in strašnejši so le-ti, tim huje je upljiv na sosedu. V dokaz temu naj bode navedena „božjast“, ili kakor drugi imenujejo to bolezen „božja oblast“, ali bolezen „svetega Valentina“. Spominjam se pri tej priliki na poseben dogodjaj, ki bi bil postal lahko usodepoln za sosedu, ko bi se ne bilo bolnika ob času odstranilo. Prigodilo se je bilo namreč v nekem šolskem zavodu, da je jako marljivega učenca med učenjem napala božjast. Na me je to napravilo tak vtis, da se ga dolgo časa nesem mogel znebiti; družega mojega kolego pa je ta slučaj tako omamil, da mu je bilo kar slabo, med tem ko so bili součenci obledeli in od strahu pobegli.

Enako pa zamorejo uplivati na človeka govori. Strast govornika dostikrat človeka omami, da se zamakne.

(Dalje prihodnjič).

Dne 14. t. m. bode v Straubingu prvi dolencje bavarski katoliški škod. Dotični oklic podpisalo je 3600 mož. V Italiji vršile se bodo v kratkem obče volitve. Crispiju delajo volitve te sive lase. Zato pa je poslal državnega podtajnika Da mi anija, da bi pot gladi vladnim kandidatom. Bode-li to korteševanje visokega uradnika Crispiju kaj pomagalo, pokaže nam vspeh volitev. Vaakako pa pa stoji sedanje ministerstvo na jako šepavih nogah in se mu stivilo privržencev dan na dan krči.

DOPISI.

Iz Pomnjana [Izv. dopis]. Občinske volitve so se vršile letos pri jako obilej udeležbi. Prebivalci te občine govorijo izključljivo samo slovenski jezik in vendar smo opazili tukaj dve jednako močni stranki: slovensko in laško.

Na naši slovenski strani so bili sami vrli Slovenci, koji so se že od matere toliko poštenosti naučili, da so brez vsakega prigrvarjanja kot slovenske matere sinovi za slovenske občinske svetovalece glasovali. Tukaj ni bilo podkupovanja, ne rutenja in ne preklinovanja. Ko se je opoludne ali zvečer cerkveni zvon oglašil, se je vse lepo odkrilo in molilo, bili so pravi Slovenci in kristjani. Voditelj ni bilo in tudi jih ni bilo treba, vsak je znal, kaj mu zakon veleval, da glasuje po svoji vesti in volji za Slovence. Društveniki sv. Mohorja so bili vsi na naši strani.

Nam nasprotna stranka, obstoječa iz samih Slovanov, je vsa drugača. Volilci njeni so v napredku daleč zaostali, ker ne znajo čitati; oni se nečejo še Slovence prištevati, ampak obdržali so še staro ime, koje so jim pred več sto leti Benečani prideljali — „Šavrini“. Najnovejši čas bi tudi oni voljni bili Slovenci postati, ko bi že Slovencev ne bilo ali pa ko bi zadnji hoteli Hrvatje postati. Iz tega se že vidi, kako daleč je ta stranka za Slovenci zaostala, da si še pravga imena ne zna izbrati. Koperski Lah imenuje tudi Slovenca Hrvata in svoje slovenske privržence pa Šavrine. Volilci te nasprotne stranke nazivljejo vsako volitev „pir“, to je veliko pojedino in ne razumejo nje pomen. Oni mislijo, da naredijo to pojedino Lah, Karnjeli in poturice vsako tretjo leto le njim za veselje. Pri tej stranki je bilo treba dobro mešetariti, brez vina in jedi se nič ne opravi. Ko pride tak človek na volišče, se ustavi in gleda okrog sebe, kedaj ga bo kak „šior“ nagovoril. Ni mu treba dolgo čakati, da pride kak Karnjel, ga zgrabi za roko, mu jo dobro strese in ga upraša: siete Croato? na kar dobi hitri odgovor: mi non šon niente, mi šon ščavo. Na to ga šior odpelje pod pazduho v obljubljeni dežel, kjer se dobi kruha, mesa in vina. Naš ščavo je pa tudi dobro prebrisan in pravi, da žornado (dnino) s tem gubi i. t. d.

Smoter tej stranki pri volitvah je ves drugi, njo ne žene zakon in glava na volišče, ampak trehuh. Tukaj opazimo veliko duševno pokvarjenost, namesto možgan stopi v prvo vrsto želodec. Cerkevne glas zvana glas tak človek ne čuje; duhovna ne pozdravlja; kletev mu je molitev; cerkev mu je deveta briga; vere ima prav malo in še to, kar jo ima, so same vraže. To ljudstvo ne čita nobene knjige; pije najraje „peteš“; bilo je že od otročjih let zanemarjeno in potem še bolj o takih prilikah pokvarjeno. Ko se je napil in najedel, rad zabavlja in kriči: „mi šon talian“.

V Pomjanskej občini se je rodil izraz in nazivljejo ljudje človeka, kojemu je trehuh vse „blago“. Voditelji tej stranki so večinoma Karnjeli; kolike duševne vrednosti je v njih, se vidi iz njih početja. V Kopru se čuje glas: v Pomjanskej občini bomo mi toliko časa gospodarili,

dokler bomo pirovanje uzdržavali in dokler ne bo narodnih ljudskih šol. Živila toraj nova Pro patria, ki bi rada ustanovila svoje šole.

Volitve tega okraja so nam jasni dokaz, koliko je še treba delati, da se pokvarjeno ljudstvo popravi in vzdigne iz blata, v kojem se do sedaj valja in vedno globokeje pogrezava. Duhovni in učitelji naši imajo težko stanje, tako pokvarjene ljudi na pot kristijansko in človeško pripeljati.

Žalostno opazko moramo še tu prideljati, da so se to leto prvokrat Koperski Pavlani Karnjelom na limance vsedli in so se dali v slovenske občine za demoralizacijo in strahovanje Slovencev uporabiti. Zaključek naš je ta: dokler bo Karnjel po Istri gospodaril, bo pokvarjenost med Slovani in Lah obstala. Karnjel sam ne dela telesno dosti, živi pa rad dobro, mora tedaj oderati, ako si hoče potrebnega kruha prisluziti. Dolžniki karnjelom so bili vsi prisiljeni za tako imenovano laško stranko glasovati.

Nekoliko smešnih prizorov ne morem zamolčati: Koperski župan, ki z besedo ne zna nič opraviti, je njegove ščave kar po licu lizal. Garela je vsakemu ščavu obetal, da bo posojila pri šiorih dobil, kadar mu ga bo treba. Tedaj trehuh in denar! Po zvršetku volitve so spremili žandarmi laške voditelje, ker si sami 3 dni neso upali 5 korakov iz Pomjane se oddaljiti. Razvidno je iz tega, da ni res, da je bila zmaga moralna, kakor se je dr. Venuti izrazil, na laški strani. Pro patria se je tu izkazala, da ima veliko moralne sile in njenemu isterskem zastopniku v Bujah častitamo, da si je tak moralni venec zmage v Pomjanu priboril in mu prorokujemo, da bodo take moralne zmage gotova propast njegove stranki. Sv. pismo pravi: bolje bi bilo, da bi se mlinski kamen na vrat obesil!

Iz Podgradskega okraja dne 4. septembra 1890. Za kmetijstvo sploh in posebej za okraj velevažna kmetijska zadruga za Podgradski okraj je imela dne 31. avgusta v Materiji občno zborovanje, o katerem sem pričakoval kako poročilo, toda zastoj. Ker je po mojem prepričanju zadruga za zboljšanje kmetijstva velevažna, prosim, da bi „Edinos“ o tem zborovanju poročala.

Komur je znano, kako primitivno in še bolj s primitivnim orodjem je tukajšnji kmet še pred 5 leti svoje polje obdelaval in sebe in svojo živinico mučil, in kako pa se je to v petih letih že v mnogo vaseh predručilo, bode čestital zadrugi, osobito pa njenemu predsedniku, g. R. Zupančiču in marljivemu blagajniku, g. župniku Beneditku. Pred 5 leti je bil novi železni plug v naših občinah še nepoznato poljsko orodje, a zdaj ga ima vsak kmetovalec, kateri si ga le omisliti zamore; in kateri ga še nema, težko čaka trenutka, kdaj si ga bode zamogel kupiti. V neke vasi ga imajo že vsi gospodarji.

Seveda je k temu zadruga pripomogla tako, da vsako leto nekoliko plugov pri srečkanji omisli.

In za dobro obdelovanje polja neobhodno potrebna brana? Revica je imela pred 5 leti vse tukajšnje kmetovalce brez izjeme za hude nasprotnike. Pisatelj teh vrstic je začel rabiti brano, ali mučiti se je moral sam z vlačanjem, ker nobeden ni hotel za brano prijeti boječ se, da se mu bodo posmehovali in slišati je moral ne prav prijetno očitjanje, da so vsi Kranjci „matasti“ (radi brane). In kaka sprememba v 3 letih! Njegovih dveh bran se kaj radi poslužujejo, kateri še svojih nimajo.

Tako je bilo tudi s semeni. Sejalo in sadilo se je seme, je li bilo kaj vredno ali ne. Da, bilo je že tako daleč prišlo, da pšenica ni bila več pšenici podobna in mesto rži, se je le lulika in kukalji pridelaval. Tudi glede tega se je veliko na bolje obrnilo. Začeli so kmetovalci na od za-

druge podarjene čistilnici (trier) žito čistiti in nič vredna semena menjavati. Še je trdovratnežev, pa upanje je, da se popri-mejo novotarje (tako pravijo). Najhujši bivši nasprotniki novega pluga in brane, zdaj to orodje ne morejo prehvaliti in tako je upanje, da se še drugi spreobrnejo. Zadruga, oziroma voditelji, pač smejo ponosni biti na vidni vspeh. Naj zadostujejo le te splošne opombe o zadrugi, sicer bi prostora za poročilo o obcnem zboru primanjalo.

Da je zanimanje za zadrugo pri kmetovalcih že splošno, sem se prepričal dne 31. pr. m. Ob 4. uri popoldne so dohajali kmetovalci od vseh strani trumoma deloma hodeči, deloma na vozovih, tudi iz najbolj oddaljenih vasi, na pr. iz Sabonj. Vodje itd. Veselo so ogledovali orodje za srečkanje, pripravljeno in razstavljeno. Bilo je 51 dobitkov — vrednih 130 for. — in sicer 3 plugi, 3 brane, mnogo poljskega in vrtnarskega orodja in veliko dobitkov semenske pšenice, rži in ječmena.

Ob 5. uri je počelo delo za blagajnika, namreč vplačevanje starih in vpisovanje novih udov, katerih je pristopilo 11.

Zatem otvori g. predsednik Zupančič zborovanje. Zanimivo je bilo njegovo poročilo in tehtne besede so poslušali udje pazljivo, s katerimi jih je navduševal za zadrugo. Poročal je, da je določil deželni kulturni svet za naš okraj 100 for. za nakup prazov in 60 for. za plemenske mrjasce, da ste določeni 2 premiji za pravilno napravljena gnojnišča in da je sušilni stroj za sadje (sušilnica) nastanjen v Slivjah kot v središču. O posameznih točkah poročila bi želel bolj obširno poročati, ali bojim se, g. vrednik, da bi postal preobširen za — Vas. Mogoče, da Vas o priložnosti prosim za kak prostorček. Ali o poročilu glede živinoreje moram pa že nekoliko več pisati, ker prevažna je le ta točka za naš okraj. V našem okraju se prav malo lepih goved vidi in temu je vzrok, ker ni dobrih plemenskih juncev.

Ima bika kak kmet, ali revež že itak slabotnega plemena mora še voziti, s čedo na pašo hoditi in iz jarma mora iti na svoje — opravilo. Slaba kravica, slabotni junec — kak zarod se zamore pričakovati. Živinoreja vidno propada. Bil je nastanjen plemenski junec v Materiji in lepa teleta so bila po njem. Ali bližnjim tržaskim mesarjem so lepe živallce dopadale in drago so jih plačevali, da, preplačevali. Siromašni kmetovalec se ne more ustavljati visokej ceni in že za rejo namenjeno tele proda in tako kmalo ne bode v Materiji sledu izvrstnega državnega junca. Zadruga je mislila, kako bi se dalo še rešiti, kar je še mogoče rešiti. G. predsednik objavi, da bode dne 25. t. m. v Materiji premiranje telet, ter je razglasil pravila, po katerih se imajo razdeliti 3 premije 12, 10, 5 gld. za junčke; in 3 premije gld. 10, 8, 5 za junice proti temu, da se dotični živinorejec pismeno zaveže, premirano tele rediti do prihodnje splošne razstave goved, in pri junčih tudi, da ji ne bodo skupili.

Nauduševal je s prepričevalnimi besedami kmetovalce za živinorejo in obilo vdeležbo dne 25. t. m. Bog daj, da bi njegove besede obilen vspeh obrodile, ker tako bodo imeli čez nekoliko let skrbni kmetovalci v hlevih mesto pritlikavih živinčet lepa goveda, za katera bodo mesto par goldinarčekov lepe svote denarja prejeli in sebi izdatno opomogli. Predsednik povabi občni zbor, naj določi kako odškodnino v denarjih tistim udom, kateri bodo razstavili teleta, pa ne bodo dobili nobene premije. Določeno je bilo 50 kr.

Prišlo je na vrsto blagajnikovo poročilo. Z lepimi besedami nagovarja gospod ude k vstrajnosti, dokazajoč koliko je storila zadruga že do zdaj za zboljšanje kmetijstva, pa še več bode zamogla storiti, ako boda večje število udov. Iz poročila je razvidno ugodno stanje blagajne, katero je dopustilo potrošiti 130 gold. za nakup

orodja in semena in zraven še določiti precejšno svoto za premiranje telet. Ves čas svojega obstanka je imela zadruga gl. 1365-65 dohodkov, izdatkov pa gl. 1106-14, preostaje v blagajni tedaj gld. 259-51, kateri znesek je vložen v pošto hranilnico. Prosi dalje, naj zbor izvoli 2 pregledovalca računov in sicer iz prav kmetijskega stanu, ali zbor izvoli jednoglasno Jenko-ta in Rogač-a.

V novi odbor za delovanje od 1. januarja 1891—1893 so bili izvoljeni per acclam. gg. Jenko, Zupančič, Benedik, Zajec, Gerk, Stanič, Godina, Fabjančič, Ivančič in Rogač.

Željno se je pričakovala zanimiva točka srečkanje na dobitke. Mnogoteri so imeli veliko željo dobiti nekaj toliko zaničevano — brano. Z novimi plugi bodo orali: gg. Markič, Skočaj, Ivančič. Ne g. Markič ne bode oral, ampak vrtnaril bo, ker zamenjal je plug s kmetom, ki ga bolj potrebuje, za lepo vrtnarsko orodje. Z novimi branami po bodo vlačili gg: deželni poslanec Jenko, učitelj Šisković in Godina. Pa prva dva ne bodeta vlačila, ker g. Jenko, kateri je že veliko zadrugi, materijelno in moralno pomagal in ga zadruga resnično in pravično sme svojega mecena imenovati, je brano podaril zadrugi, da se takoj po dražbi proda in skupljena svota porabi za društvene namene. Zborniki se mu spodobno zahvalijo.

G. učitelj pa, dobro vedoč, da bolje od njega rabi brano njegov oče, je njemu jo izročil.

Spoznavajoč marljivo in vspešno delovanje gg. predsednika in blagajnika za zadrugo se njima v imenu vseh udov za njihov trud zahvali g. dekan Rogač.

Konečno izrekam željo, da bi po izgledu g. Jenko-ta vse svetovno razumništvu, katero itak ni mnogobrojno v naših županijah, pristopilo k zadrugi in delalo za napredek kmetijstva, ter tako obnemoglemu kmetu pomagalo kolikor toliko na noge.

In vam, kmetovalci Jelšanske županije, zakličem kot iskren prijatelj, pristopite kot udje k naši zadrugi ali pa osnujte samostojno zadrugo. Gg. ondtni rodoljubi vzemite to prevažno zadevo nemudoma v roke.

Iz Škrbine na Krasu, dne 1. septembra t. l. — [Izv. dop.] — Redke so novosti, cenjena „Edinosti“, koje nam donašate v svojih predalih se sivega Krasa. Vse api, deloma trdno, in kaj bi ne! Suša strasila nas je cela dva meseca in uničila vse jesenske pridelke. Po dolgotrajajočej vročini imeli smo vendar ploho dežja, koja je v podobni strašne nevihte napravila mnogo škode. Vinski pridelek ne bode obilen, ali vendar nadjamo se nekoliko sladke kapljice, da nas Bog toče obvarje, koja nas je že v juniju obiskala in uničila nekaterim občanom ves vinski predelek. Našemu že tako ubogemu kmetu preti leto za letom slabše in na ta način naj naš trpin zadovoljno prenaša vsa mu naložena bremena. ki se tudi vedno množijo in kmeta v dolgove spravljajo. A pustimo to na stran!

Že mnogokrat so je pisalo iz naše vasi v cenjeni list o narodnem in cerkvenem petju. Da smo v tej, kakor tudi v drugih stvarih, zaostali, ni mi treba skrajaj omenjati. Pred letoma združil je k nam došli g. učitelj H. L.—k našo mladino in jel jo v petju podučevati. Pokazalo se je hitro, da njegov trud ni bil brez vspeha; a misel je bila občna, da iz te moke ne bode kruha, kajti naša mladina je žalibog nezložna, in možki spol ima poleg tega še to bolezen, da brez polnega sodečka se takim stvarjem le težko podvrže! Vino je tu narodni napredek!

Iz 54 oseb zbrani mešani zbor je hitro razpal, ostalo je vendar nekaj vrlih mladeničev in deklet, koje je omenjeni gospod pridno vadil, in bili smo bolj zadovoljni, nego z navedenim zborom. A tudi to se je polagoma izgubljalo in letos o

novem letu čisto razcepilo. Zakaj? To ve-
dobro naše občinsko starešinstvo, kojega
glave pokažejo pri vsakej priložnosti svojo
moč in bistroumnost.

Najugodnejša priložnost dana je sedaj
našoj mladini, ker poleg izvrstnega časti in
hvale vrednega učitelja-organista, imamo v
osebi g. L.—ka pravega požrtvovalca, koji
je res voljen storiti svojo dolžnost, ali Ti,
draga mladina! preziraš ta ugodni čas;
kajti omenjeni gospod ne ostane vedno med
nami, in taci mož je le malo! Da bi bil
on kje drugod, kjer so slogi in petju
ugodna tla, pokazal bi gotovo svojo spret-
nost in požrtvovalnost, kakor je že to stor-
il v Komnu; kajti drugod vedo odličnjake
ceniti, a pri nas ne! Žal Vam bode, ali
prepozno!

Ako pomislimo, koliko denarja potrosi
naša mladina po plesih, koji se vrsté za-
poredoma od vasij do vasij — Gorjanskemu
moramo pa prepustiti prvo mesto, — nam
druzega ne ostane, kakor da vakliknemo:
Vsega dovolj ima Kraševce; mlado in staro
se vrti, ne pozna se slabih časov! Oh!
da bi bilo res tako! Nesem osebnih sovraž-
nik plesu, ali mladenič naj ne bode ven-
dar tako neznačajen, da zavrže v nedeljo
svoj zaslužek celega tedna. Ali kam sem
zašel, tedaj k stvari nazaj.

Le pogledite, draga Škrbinska dekleta,
našo lepo a prazno in le za silo okinčano
cerkev; nobenej ne dojde na misel, nabi-
rati po malem kako svoto v olepšavo naše
prostorne cerkve; nesem še slišal, da bi
kudaj kaka krasotica nabrala v ta namen
le malo svotico! Glejte, tu Vas čaka vzvi-
šen posel!

In Vi vrli mladeniči, koji ste še vedno
na dobrem glasu, združite se, poskušajte
osnovati „bralno in pevsko društvo“; kajti
tu bodete vživali mnogo veselja a še več
potrebnih nauk, ker čitanje razvija um
a petje blaži srce. Niti primerjati se ne
da svota, kojoj bi dotični v to svrhu žrtvoval,
onej, ki jo po plesih zavrže!

Res nemate tem stvarjem voditeljev,
a sami bi si morali pomagati in sčasoma
se vse spremeni, le resne volje je treba!

Tudi naši očetje-možaki bi morali po-
kazati boljšo stran in pripomoči v denarnem
smislu svojim potomcem k narodnem i
gospodarskem napredku, kajti vse se
spreminja, in Škrbina mora tudi v bodoče
pokazati drugo lice.

Bodo imele moje črtice željenega vs-
peha, pokaže bodočnost; veselilo bi me, da
bi mogel, dragi mi čitatelj, kaj sporočati.
Imam na srcu še več, a za danes dovolj.
O priložnosti kaj več o naših gostilnah.

Št. 80—2 =?

Domače vesti.

Za družbo sv. Cirila in Metoda na
Greti nabralo se je na semnju na Opčinah
6 gld. 50½ kr.

Novo šolsko leto na slovenskejši šoli
pri sv. Jakobu prične 15. t. m. Kakor je
bilo že naznanjeno, bode pričelo vpisovanje
v petek 12. t. m. od 8 do 10 zjutraj.
Sprejemali se bodo otroci v I., II., in III.
razred in v otroški vrt. Stariši naj pri-
peljejo sami svoje otroke. Kdor se vpiše
v I. razred, mora prinesiti krstni list in
spridevalo zdravih oči; v druge razrede
zadosti šolsko spridevalo. Pri tej priliki se
opomni vse roditelje, da vsi oni otroci,
kateri so bili lani bolni na očeh ali so
med počitnicami zboleli, ne bodo sprejeti,
ako ne skažejo spridevalom, da so ozdra-
veli. Slednjič opominjamo, da kdor se želi
upisati, naj hitro to stori. Število bode
kmalu zadostno.

Vpisovanje v otroški vrt „družbe sv.
Cirila in Metoda“ v Rojanu se bode vr-
šilo v nedeljo in ponedeljek, to je 14. in
15. t. m. ob 10. uri zjutraj v prostorih
imenovanega šolskega vrta.

Začetek šol. Dne 13. 14. in 15. t. m.
vršilo se bode vpisovanje za prihodnjo

šolsko leto na državnej gimnaziji v Trstu
od 9—12 ure predpoludne in od 3—5 po-
poludne. Iste dni se bodo vršile tudi vs-
prejme in ponavljalne skušnje. Šola se
začne dne 18. t. m. Mi tudi letos pripo-
ročamo okoličanskim starišem, ki imajo za
srednje šole godnih otrok da je vanje
pošiljajo. Čeprav imamo srednje šole tako
rekoč pred nosom, zaostaja tržaška okolica
celo za oddaljenimi slovenskimi vasmi
kajti še vedno prepičelo število okoličanskih
otrok zahaja v srednje in višje učilnice.
Okolici treba olikanih sinov, da se bodo
mogli upreti tuje sili, treba jej svoje in-
teligence, dr. jo bode vodila po pravej
poti ter vedela odbijati tujceve napade.

Sokolska slavnost v Celju bila je im-
pozantna, tako po številu udeležencev,
kakor po izvršitvi nje programa. Za spodnje-
štajarske Slovence bil je to epohalen dan.
Poročilo prijavi prihodnjic.

Imenovanja. Gosp. Andrej Seneković,
ravnatelj državne gimnazije v Novem mestu,
ravnatelj višje gimnazije v Ljubljani;
g. Franjo Wiesthaller, ravnatelj bivše nižje
gimnazije v Kranju, ravnatelj nižje gim-
nazije v Ljubljani; dr. Fr. Detela, ravnat-
elj gimnazije v Wiener Neustadt, ravnat-
elj gimnazije v Novem mestu; g. Iv. Franke,
gimn. profesor iz Ljubljane v
Novo mesto; g. Josip Križman, učitelj
veronauka na bivši gimnaziji v Pazinu,
profesorjem na novi gimnaziji v Pulju;
g. Franjo Novak, suplent v Ljubljani, pro-
fesorjem v Novem mestu.

Shoda glede „Narodnega doma“ v Bar-
kovljah v gostilni g. Ferluge na Greti
udeležilo se je lepo število rodoljubov.
Pravila so se vsprejela neapremenjena —
kakor jih je predložil začasni odbor. Po
prečitjanju pravil — in vpisovanju novih
delničarjev — se je vnela jako živahna
domača zabava. V zgornji dvorani so pre-
pevali „Adrijaši“ v spodnji pa oktet pev-
skega društva „Zarja“ iz Rojana. Petje je
bilo po navzočih burno odobravano. G.
Josip Žnidarčič je nabral med zabavo 2
gld. 99½ nvč. za narodne namene „Adrije“.

Pevci pevskega društva „Adrija“ v
Barkovljah priredé v nedeljo 14. t. m.
popoludne izlet k sv. Ivanu v gostilno „Pri
lepem razgledu“. Upa se, da se vdeleži
tega izleta tudi mnogo Tržaških rodoljubov.
Toraj: Na svidenje pri sv. Ivanu!

„Lega nazionale“. Notranje minister-
stvo je zavrglo pravila novega šolskega
društva, koje so hoteli Italijani ustanoviti
na mesto podrte „Pro Patrie“. Kot uzrok
je ministerstvo navedlo okolnost, da bi
novo društvo na podlagi predloženih pravil
bilo političko, kajti pravila preveč poudar-
jajo narodnost; v drugem obziru so pra-
vila za las podobne pravilam „Pro Patrie“
kojo je ministerstvo nedavno razpustilo,
ker je ista pravila prekoračila. Tržaški
listi se ministerskemu odloku jako čudijo,
rekoč, da „Pro Patria“ s tem, da je do-
ločbe pravil prekoračila, ni bila še politična
ter je še imela pravico obstajati! Čudna
logika. Dr. Cuzzi, začetnik novega društva
opirajoč se na te razloge uleži priziv na
državno sodišče, hoteč po sili izvedeli je li
resničen rek: quod licet Jovi non licet
bovi — kar je dovoljeno zrelejšim naro-
dom, ni dovoljeno laškim političkim otro-
čajem.

Lahonska jagnjeta. V nekem Tržaškem
liberalnem listu izraža nek Dunajski do-
pisnik sledečo sodbo gledé pisave Dunaj-
skih nemških časnikov proti laškim dru-
štvam in mestnej delegaciji v Trstu, koje
nemški časniki sumijo „iredentizma“. —
„Sumničenje vsega italijanskega naroda,
da goji iredentizem — pravi omenjeni
dopisnik — ni v Avstriji nič novega: vsi
narodi se dolže mejusobno teženju, nasprotnih
državnemu obstoju. Vsi vkupe pa soglasno
dolže Italijane istih teženj, a Italijani se
smelo ponašajo, da neso nikdar rabili
svojega glasu v sumničenje in dolženje.
In uprav radi tega nazivajo jih iredentiste:
Čehi, Nemci, Poljaki, Slovenci se meju-
sobno obdolžujejo; vsi vkupe se pa so-

glasno spravljajo na Italijane dolžeč jih
in zahtevajoč od vlade proti njim železo
in ogenj. K sreči pa uradni časniki ne
učinjajo še vlado; ako bi oni vladali, bi
danes v Trstu ne bilo kamna na kamnu! —
Ne da — prav krotka jagnjeta so ti Ita-
lijani, ki nikdar nikogar ne dolže niti sum-
ničijo, ali koj demonstrujejo proti vladi,
ter kličejo na pomoč policijo in žandarje,
ako se mirni Slovenec drzne oglasiti v
svojem jeziku ter zahtevati vsaj drobtince
one ravnopravnosti, ki jo njim že davno
dovoljuje „vlada v polnej meri. Orožje so
jim najpodlejšše sramotenje. Črnenje, izzi-
vanje, dá, celo petarde. Krivica se jim
vidi, storjena njih narodnosti, ako vlada
dovoli tretji ni Tržaškega prebivalstva
da sme rabiti svoj jezik v javnih uradih,
in v javnih sejah ropotajo in protestujejo
očitno proti vladi žvzgajoč istimu vladni-
nemu zastopniku ki jih na nepostavnost
drzne opozoriti! Dopisnik uvideva rešitev
v tem, da oficijozni listi ne učinjajo še
vlade. Res in Bog varuj, da bi jo! kajti
v Trstu bi Slovenci bili na enakem stali-
šču kakor sedaj in Lahom samim bi greben
še bolj zrasel nego jim je do sedaj. Ako
bi načela oficijozna „Mattina“ bila zajedno
vladina, bi mi Slovenci res bili na slabšem
stališču, nego turška „raja“! Ako dunajski
časopisi sedaj dolže tržaške Lahe ireden-
tizma, dokaz je to, da so to obsodbo res
zaslužili, drugači bi si nekdanja „prijat-
elja“ „N. Fr. Presse“ in „Indipendente“
gledé načel ne bila v laseh! —

Patres ex cathedra. Tržaški Abra-
hamoviči v Tržaškej mestnej delegaciji
so slednjič spregovorili. V seji mestne
delegacije dne 1. t. m. izrekel je II. pod-
predsednik dr. Dompieri, ozir imevši na
žalostne dogodke, vršče se v našem mestu
in na dve, tri petarde, ki so jih neznane
roke izpostavile ter ranile dečka Boldrina,
uvaževajoč te čine izraža, „da je vsemu
Tržaškemu prebivalstvu in celo frakciji
istega to postopanje tuje, da se isto niti
intelektuelno ne strinja s temi manifesta-
cijami, ter da je nad njimi razjarjeno.“ Ta
obžalovanja vredna dejanja so delo nespa-
metnih posameznikov, koji najbrže ne spa-
dajo k naši občini, kateri morda ne vedó
kako skrunijo oni red idej, kojemu mislijo
služiti in kako njih čini užigajo v vsacem
sreč pravično jezo in nevoljo. Tržaška de-
legacija izraža živa čutila svojega srda nad
enacmi zločini ter dovoljuje 100 gold.
podpore družini Boldrin. Predlog predsed-
nikov se je soglasno sprejel. „Mattino“
objavlja to izjavo s kubitalnimi slovi, ka-
kor da bi bili Tržaški starešine res Bog
ve kaj storili, izrekši se razsrdene radi
nesramnih činov, ki so se zadnjič ponav-
ljali v Trstu. Čemu so pač to storili?
Hoteli so sami sebe oprati ter poriniti
druge v blato; rekli so, da so petardo-
metalci tujci, nespadajoči k Tržaški ob-
čini. I nu. ako jih očka Dompieri tako
dobro pozna, zakaj jih pač ne naznani
policiji, da dobé zaslužen kaznen? S tem,
da so se izrekli, da ne žive v sporazum-
ljenju z uprizorjevalci nečuvnih poba-
linskih napadov s petardami, izrazili so
svojo strahopetnost, dali so nekak povod,
da drugi res kaj enacega mislijo o njih.
To prepričanje nam potrjuje tembolj „Il
Mattino“, ki je v debelem tisku prinesel
izjavo in ekspetoracije Indipendenteja in
Piccola. Isto menenje izrekajo tudi Du-
najski časniki, kakor „Presse“, pišoč, da
je Tržaška mestna delegacija tudi to pot
pokazala, da živi v sporazumu z iredento.
Izjava mestnih očetov ni nikogar preka-
nila. Pozabili so pa starešine protestovati
proti težnjam po veleizdaji, pojavivšem se z
metanjem petard. Istotako piše „Fremden-
blatt“ in „N. Fr. Presse“, katera trdi, da
enaka zasebna izjava bode položaj tembolj
shujšala. Počet iredentizma, ki je vtisnjen
gospodovalec našim mogočnejšem po mno-
gih činih — omenjamo samo D' Angeli-ja in
Cambona, katera sta s svojima ostrima
govoroma bila kriva razrušenju „Pro-
gressa“ — ta počet ne izbrišejo jim še tako

lokave izjave lojalnosti in sožaljenja. Očito
je, da imajo petarde politični pomen, a
gospoda to previdno taje hoteč v njih vi-
deti zgolj navadno pobalinstvo; ne da bi me-
stna delegacija izrekla absolutno obžalovanje
nad temi nečuvnimi hudobijami, ker vo-
dijo k veleizdaji — ampak molči previdno.
Izjava je torej polovičarska; krivonosni
starešine so nehoté dali sami sebi zausnico;
hoteč zvrniti krivdo na druge, pripoznali
so jo sami sebi. Pa vsaj že vrabei na ma-
gistratovi strehi čivkajo, da „initium omnis
politicæ pestis“ prihaja uprav od mest-
nega magistrata. Zamoreci so in čisti ne
bodo čeprav se cele dni z milom in metli-
cami drgnejo! Vse vaše izjave so le...
prah v oči oslepelim gospodarjem!

Terminologija ljudskega števljenja.
Bliža se ljudsko števljenje in tedaj so
bode ljudje naštevati po svojem obče-
valnem jeziku. Furlana bode šteli k La-
hom čeprav preprost Furlan prav nič ne
ume laškega književnega jezika. Da šte-
vilo Slovencev tem bolj skrečijo, posluže-
vali se bodo na Primorskem izvestno šte-
nih razlikovanj in označeb kakor: Slovehoi,
Slovani, Hrvati, Srbo-Hrvati, Ilirci, Li-
burci itd. tako da se bode število Slovencev
in Hrvatov — edinih slovanskih prebival-
cev na tukajšnji zemlji — navidezno skr-
čilo ter zvečalo se število manjšine Ita-
lijancev. Mi naš narod že sedaj na to opo-
zarjamo dobro vedoči, da si bodo Italijani
na vse mogoče načine prizadevali pohrustati
mnogo naših sinov ter jih pripisati svojemu
narodu. Razun peščice Srbov živé na Pri-
morskem zgolj Slovenci in Hrvatje, ki go-
voré svoj slovenski in hrvatski jezik ne
pa — ilirskega, iliro — slovanskega, li-
burniškega itd. Vsakdo naj tedaj pové, go-
vori li slovenski, ali hrvatski.

Za VI. župnijsko cerkev v Trstu na-
se je po zadnjem 20. izkazu gl. 15.950.94
Radodarna darila sprejema skofijstvo, faroi
predstojniki in udje odseka.

Sumljiv zapor. Minole dni je tukajšnja
policija preiskovala stanovanja več oseb,
ki so na sumu, da se pečajo z iredentar-
skimi čini. V petek preiskala je stanova-
nje necega trgovskega pomočnika Karla
Coretti ter našla pri njem več sumljivih
stvari in priprav. Kakor se kaže, je ta
laški mladenič — 24 leten — jako na
sumu, da je metal petarde, ki so se mi-
noli mesec na raznih krajih raztreščile.
V službi je bil pri trgovskeji hiši „Alla
Città di Londra“ na trgu rudečega mosta;
bil je ud zloglasne žinastike in družih
iredentarskih društev. Isti dan je policija
preiskala tudi stanovanje necega Spelicha
ter je v uredništvu „Indipendenteja“ za-
prla sotrudnika Benca, kojega je pa zopet
izpustila.

Uzorna požrtvovalnost. O priliki ob-
čnega zbora v Pardubicah nabrali se Čehi
za češko šolsko društvo kot dohodek ba-
zarja in drugih svečanosti 4000 gld. namreč
tretji del, kar nabere naše društvo sv. Ci-
rila in Metoda celo leto! —

Nova samorazprodaja. Nekdo je pred-
ložil pravnemu ministru načrt, kako bi se
v Avstriji vpeljal monopol z žveplenkami.
Po tem načrtu bi se moralo poveriti iz-
delovanje žveplenk kaznjencem po kaznil-
nicah; načrt preračunka na leto 20 milijó-
nov čistega dohodka na državo.

C. kr. Lloyd. To društvo se je obrnilo
tudi letos na Ogersko vlado s prošnjo za
podporo. Ali Ogri, videči slabo gmetno
stanje društva so mu za leto — in menda
za vedno — prošnjo odbili in minister Baros
se je neki že dogovoril z društvom „Adrija“,
da se mu dovoli ista podpora s pogojem, da
se „Adrija“ prevzame Lloydove dolžnosti
proti Ogerskeji. Ogri hočejo tedaj na vsak
način biti neodvisni od Lloyda, ki s tem
mnogo zgubi. Stanje Lloydovo je v istini
kritično in ni možno še gotovo zvedeti,
kakšno bode njegova usoda v prihodnosti.

Na sv. Goro odšlo je v nedeljo zju-
traj z vlaki južne železnice iz Trsta 2131
oseb. Na raznih postajah čakalo je mnogo-
številnih romarjev, koji so ostali nazaj ter

se je moral isto jutro napraviti izvenredni vlak v Gorico. Ljudstva se je na Tržaškem kolodvoru trlo; ker niso imeli zadostno število vozov za osebe, morali so pripreči vagonov za prevažanje blaga. — Po državni železnici se je odpeljalo isti dan 2739 oseb.

Povodnji. Neprenehni dež bil je minoli teden uzrok velikanskim povodnjem osobito po Českem. V Pragi je Moldava tako narasla in poplavlila nižje kraje mesta, da ne pamtijo enake povodnji. Voda je uničila skoraj ves pridelek po polju ter prouzročila neprecenljive škode poljam samim. Narasla je do 6 metrov visoko nad svojo navadno površino ter poplavlila ves nižji okraj mesta. Vsaka pomoč bila je brezuspešna; ubožnejšim pomagal je mestni sklad in privatne zbirke, da so se za isto preživeli. Povsod vladala je lakota, a iz neba je zmirom prilivalo. Voda je bila tako silovita, da je dne 5. t. m. ob 6. uri s jutraj podstavo monumentalnemu zgodovinskemu Karlovemu mostu, proti kateremu se je zastoj upiral siloviti tok reke preko pet stoletij. Začel ga je graditi Karol IV. leta 1357, a dovršil ga je stoprav l. 1502 Vladislav II. Večkrat so to mogočno delo poškodovali velikanski plazi ledu, koje je rekla valila po svoji strugi, vendar se ni bilo bati, da bi se podrl. Kar se v tistih stoletjih ni dogodilo, storila je voda dne 5. t. m. rano v jutro. Monumentalno delo se je nenadano pogreznilo v vodo ter s seboj zagreblo tudi več človeških žrtev. Tudi podnožje narodnega gledališča je prvičkrat prestalo poskus proti vodi, vendar se za to stavbo ni bati. Revščina v Pragi in okolici je velika. Povsod se nabirajo milodari v pomoč poškodovanim; presv. cesar je telegrafičnim putem daroval 10.000 gld. Voda je minulo soboto začela padati in sedaj ni več nikake nevarnosti.

Preseljevanje v Ameriko. V Združene države v Severni Ameriki naselilo se je od 1. julija 1889. do 30. junija 1890. leta 451.219 oseb, torej 12.600 več nego v istej dobi l. 1888-89.

Vinoreja. Champagne, kjer rase slavnostni šampanjec, je skoraj celoma uničena po trtni uši. Tokajec bode postal kralu največja redkost, kajti mesto Tokaj je pogorelo, vinograde je pa pokončala filoksara. Tokajec rase po holmih krog mesta istega imena. Grozdje se je obiralo samo kader so bile vse jagode celoma zrele; izdeloval se je sladki in suhi tokajec. Prvega so izdelovali brez stiskalnice. Nekdaj se je pridelalo do 70.000 hektov vina druge kakovosti in 2.800 hektov sladkega tokajca. Večina tega vina se je popila na Ogerskem, ali je bilo namenjeno za cesarski dvor. Ponarejali so ga samo v Nimesu na Francoskem z grozdičem od trt, presajenih iz Ogerske.

Ustanova „Fran Josip I.“ Razpisane so do 30. t. m. podpore letnih 36—72 gl. iz ustanove „Fran Josip I.“; prošnje z dokazi udovstva, da je pokojni mož bil delalskega stanu, ubožstva, občinarstva in in pravnosti, ulagajo se pri mestnem magistratu.

Grozen požar upepelil je dne 25. m. celoma ogersko mesto Tokaj. Ogenj nastal je proti poludnevju ter je v dveh urah, neten po strahovitej nevihti, opustošil skoraj vse mesto. Zgorelo je preko 400 hiš. Pogorela je katoliška in grška cerkev, sinagoga, glavna lekarna, več gostiln. Siromaštvo je veliko; ubogo ljudstvo prenočuje pod milim nebom, kajti zgorele hiše sgrudile so se na tla. V ognju je našlo smrt pet oseb; komaj polovica hiš je bila varovanih.

Kovači imeli so minolo nedeljo zborovanje, na katerem so sklenili tirjati od gospodarjev 10urno delo na dan. Ako se gospodarji v osmih dneh ne udajo, odpovedali bodo delo.

Mrtvo truplo onega Hrovatina, o katerem smo poročali, da je odšel od doma vzešši s seboj vrh, našli so viseče na ne-

kem drevu za Repentabrom, jako smrdeče in razjedeno po pticah.

Lakota v Irlandi. Od l. 1845—49 vladala je na Irskem strašna lakota, ki je uničila polagoma okoli tri milijone ljudi kajti v petih letih padlo je število prebivalcev od osem milijonov na pet. Enaka lakota preti ubornej deželi tudi letos. Glavni pridelek in skoraj edina hrana irskega kmeta je krompir. Ta podzemeljski sad uničuje neka goba, ki se zapiči v rastlino in v jabolko ter ju polagoma zamori. Ta goba se je že jako razširila ter veliko škodo učinila. Da se škoda more presoditi, treba je pomisliti, da se kmetstvo, osobito na zapadni strani, preživlja zgolj s krompirjem. Živinoreja se skoraj ne pozna. Prebivališče jim so borne koče, v kojih bivajo skupno z živalmi. Ako ima kmet prasiča pod svojo streho, redi ga navadno za prodaj, da si z onim denarjem nakupi družih potrebosti. Ako krompir ne zarodi, preti ubožemu Irču strašna lakota. L. 1845 jedli so gnjil krompir, travo itd. da so si tešili lakoto.

Francoski vojni zakon. V sled vojnega zakona moralo se je letos na Francoskem 1900 bogoslovcev predstaviti vojaškemu naboru.

Ljubljanski Zvon prinaša v 9. zvezku nastopno vsebino: 1. A. Funtek: V gorah. — 2. Josip Starč: Zadruga. Povest. (Dalje.) — 3. Ivan Berbuč: Po trieto letih. — 4. Jož. Ant. Klemenčič: Spomini, 1, 2. — 5. A. Funtek: Jožef Cimperman. — 6. Andrej Fékonja: Reformacija v Slovencih. (Dalje.) — 7. Ivan Bolè: Erjavac in njegov pomen za narodno odgojo. — 8. Fr. Gestrin: Iz arhiva. Povest. (Dalje.) — 9. Književna poročila: VIII. V Oblak: V. Jagić, Glagolita. Würdigung neuentdecker Fragmente. Mit zehn Tafeln. Wien 1890, 40, 62 (separaten odtisek iz Denkschriften der kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien, Philosophisch.-historische Classe, Bd. XXXVIII). — 10. Josip Apih: Statistična črtica dijaštva avstrijskih visokih šol. (Dalje.) — 11. Listek:

Slovenski zemljepisni atlas. Vabilo na naročbo. V rokopisu imam pripravljen slovenski zemljepisni atlas, ki bode v prvi vrsti raznim slovenskim šolam primeren. Ako dobim dovolj naročnikov, hočem ga sam založiti, čeravno se mora vtakniti v tako delo veliko denarja. Uljudno vabim torej vsesкупno slovensko občinstvo na obilno naročbo prvega slovenskega šolskega atlasa, čegar cena bode 1 gld. Naročnine ni treba poprej pošiljati. — Ivan Lupajnc, šolski ravnatelj na Krškem.

„Učiteljski Tovariš“ prinaša v svojej 17. in 18. številki sledečo vsebino: 1. Cesarjeva zahvala. — Prof. Fr. Orožen — Ljubljana: O zemljepisnem pouku. (Dalje.) — „Sl. N.“ Razstava izdelkov iz strokovnih šol v Ljubljani. — Odbor Matice Slovenske: Slovenska beseda. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Naši dopisi: Ljubljana. — Iz Horjuha. — Dobrova. — Iz kamniškega okraja. — Iz radovljanskega okraja. — Iz kranjskega okraja. — Iz Škocijana. — Iz Postojne. — Iz logaškega okraja. — Z jesenice na Gorenjskem. — Iz Kobarida. — S Tolminka. — Iz Gorice. — Z Goriškega. — Z Dunaja. — Iz Zaveze slovenskih učiteljskih društev. — Vestnik. Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

„Don kišot iz la Manhe, vitez otožnega lica“ nazivlje se knjižica, katero je slovenski mladini prosto priredil F. Nedeljko, založil Matija Gerber, tiskala „Narodna Tiskarna“. Lično tiskana knjižica obseza 80 strani, stane 20 kr. in bode ugodno berilo za našo mladino.

Priloga. Denašnjemu listu priložen je prospekt znane firme I. B. Purger v Gröden u Tirolskem.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštne prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17, priporoča se vjudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognju pozlati in posrebrati. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 47—36

Pošilja blago dobro spravljeno in poštne prosto!

velika menažerija Kludskyga iz Hamburga,

v katerej se vidijo najlepši živalski eksemplari — res vredni, da se jih ogleda — iz vseh petih delov sveta. Došel je tudi transport novih živalij.

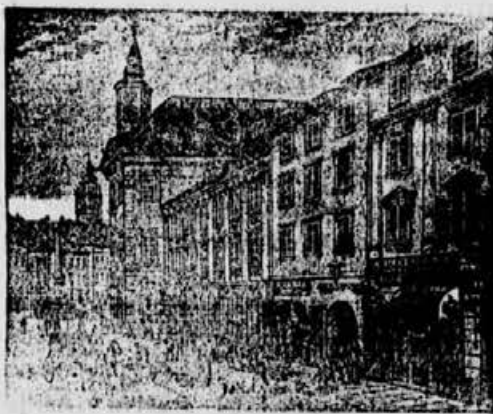
Vsaki dan 2 veliki predstavi.

Nastopa več krotilcev in krotilk živali z levi, tigri in sloni. Prva predstava ob 6. uri, druga ob 8. uri zvečer.

Prvi prostor 40 kr. — drugi prostor 20 kr.

Za obilno obiskovanje se priporoča

LASTNIK.

Lekarna Trnkóczy, zračen rotovž v Ljubljani na velikem mestnem trgu,

priporoča tukaj popisana najboljša in sveža zdravila. Ni ga dneva, da bi ne prišli pi menih zahval o naših izboru skušenih domačih zdravil. Lekarna Trnkóczy-jeve tvrda je pet, in sicer: Na Dunaji Viktor pl. Trnkóczy, V. Hundsturmstrasse 113 (tudi kemična tovarna); dr. Oton pl. Trnkóczy, III. Radeckypil iz 7 in Gradci (na Štajerskem) Vendelin pl. Trnkóczy. V Ljubljani Ubald pl. Trnkóczy. P. n. občinstvo se prosi, ako mu je na tem ležeče, da spodu navedena zdravila s prvo pošto dobi, da nasti v tako le napravi: Lekarna Trnkóczy poleg rotovža v Ljubljani.

Marijacejske kapljice

za želodec, katerim se ima ta tisoč ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten vseh in vseh bolnih v želodcu in so neurekosljivo sredstvo zoper mankanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje glavobol, krč v želodcu, bljve arca, zabasjanje, gliste, bolezn na vranoli, na jetrih in zoper zlato žilo. Stoklenice velja 20 kr., 1 tucat 2 gld., 5 tucatov samo 8 gld.

Svarilo! Opozorimo, da se tiste latinitate MARIJACEJSKE kapljice dobivajo samo v lekarni TRNKOCZY-ja, zračen rotovž na velikem trgu v Ljubljani.

Cvet proti trganju

(Gleht) je odlično najboljšo zdravilo zoper protin, ter revmatizem, trganje po udih bolečine v križi ter živci, neklini, otrpnele uda in rane itd. malo časa že se rabi, na mine popoln trganje. Zar dokazuje obilno zahval. Zabele naj se samo cvet zoper trganje po dr. Malicu z zračen stojčim znamenjem 1 steklenice 50 kr., tucat 4 gld. 50 kr.

Č ni na steklenici zračen stojčega znamenja, ni pravi cvet in ga precej vrni.

Planinski zeliščni sirup kranjski.

za odrasle in otroke, je najboljši zoper kašelj, hripavost, vrtogol, jetiko, prsne in pljučne bolečine: 1 steklenica 50 kr., 1 tucat 5 gl. Samo ta sirup za 50 kr. je pravi.

Kričistilne kroglice,

ne sme bi se v njejednem gospodinjstvu pogrešati in so se že tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasjanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnelih udih, skazhenem želodcu, etrih in obistnih boleznih, v škatljah a 21 kr.; jeden zavojs s 6 škatljami 1 gld. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavojs.

ZDRAVILA ZA ŽIVINO.

Štupa za živino.

Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri vseh boleznih krav, konj in prašičev. Konje varuje ta štupa trganja po črevih, bozavk, vseh nalezljivih kužnih boleznih, kašlja, plućnih in vranjih boleznih, ter odpravlja vse gliste, tudi vzdrzuje konje debele, okrogle in iskrene.

Krave dajo mnogo dobrega mleka. Zametek z rabljinim navodim vred velja 1-50 kr., 5 zamotkov samo 2 gl.

Cvet za konje.

Najboljšo mazilo za konje pomaga pri pretguhi, otokani kolon kopitnih boleznih, otrpnelosti v hoku, križi itd. otekani nogi mahuje na no gah, izvijeji tš kanji se la, oprave sšio: itd. s kratka pri vseh vnanjih boleznih in hihah. Steklenica z rabljinim navodom vred stane 1 gld., 5 steki z rabljinim navodom vred samo 4 gld.

Svarilo! Naši izdelki so pristni, zanesljivi in zjamčeni, če imajo ime Trnkóczy in našo varstveno znamko. Zoper ponarejanje istih se sodnijski postopa.

Vsa ta našeta zdravila se samo prava dobijo

v lekarni TRNKOCZY-ja v Ljubljani

zračen rotovž

in vsaki dan s pošto razpošiljajo

5-12